

СЕКЦИЯ V МЕТОД КЕЙСОВ: ДОСТИЖЕНИЯ И ВЫЗОВЫ БУДУЩЕГО

ЯКАСНАЕ ВЫКАРЫСТАННЕ МЕТАДУ КЕЙСАЎ

Н. Л. Патапава

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, г. Мінск

Кейсы – гэта апавяданні, сітуацыі, выбарачныя дадзеныя або сцвярдженні, у якіх прадстаўлены нявырашаныя і правакацыйныя праблемы або пытанні. Кейс-метады – гэта заснаваны на ўдзеле, дыскусійны спосаб навучання, пры якім навучэнцы (студэнты) набываюць навыкі крытычнага мыслення, зносін і групавой дынамікі. Гэта тып праблемнага навучання. Кейс-метады, які часта сустракаецца ў прафесійных школах медыцыны, права і бізнесу, цяпер паспяхова выкарыстоўваецца ў такіх дысцыплінах, як інжынерная справа, хімія, адукацыя і журналістыка. Навучэнцы могуць працаваць над кейсам падчас заняткаў разам ці ў малых групах.

У дадатак да прыведзенага вышэй вызначэння гэтага праблемнага тыпу навучання можна дадаць: гэта партнёрства паміж навучэнцамі і выкладчыкам, якое садзейнічае больш эфектыўнаму кантэкстуальнаму навучанню і доўгатэрмінаваму запамінанню. Яно ўключае веру ў тое, што навучэнцы знойдуць адказы, адказваючы на пытанні не толькі «як», але і «чаму», што дае навучэнцам магчымасць «абысці праблему» і ўбачыць розныя пункты гледжання.

У чым жа каштоўнасць кейс-метаду? Р. Брунэр [1] сцвярджае, што кейс-метады з'яўляюцца: 1) эфектыўным, паколькі ён выкарыстоўвае актыўнае навучанне, мяркую самапазнанне, калі выкладчык выступае ў ролі пасярэдніка; 2) развівае здольнасць да крытычнага мыслення: выкарыстоўвае навыкі пастаноўкі пытанняў па ўзоры выкладчыка, а таксама абмеркаванне і дэбаты; 3) мадэлюе вучэбнае асяроддзе: яно прапануе абмен і паток ідэй ад аднаго чалавека да другога і садзейнічае даверу, павазе і прыняццю рызыкі; 4) мадэлюе працэс індуктыўнага навучання на аснове вопыту: гэта каштоўна для навучання на працягу ўсяго жыцця, што таксама садзейнічае больш эфектыўнаму кантэкстуальнаму навучанню і доўгатэрмінаваму запамінанню; 5) імітуе рэальны свет: рашэнні часам засноўваюцца не на абсалютных ведах правільнага і няправільнага, а на адносных ведах і нявызначанасці.

Існуюць розныя спосабы якаснага і правільнага выкарыстання метаду кейсаў:

- 1) гатовыя кейсы на аснове фактаў; яны карысныя для мэт аналізу;
- 2) няскончаныя адкрытыя справы; дзе вынікі яшчэ не ясныя, таму студэнт павінен прагназаваць, рабіць здагадкі і высновы;
- 3) выдуманая выпадкі, якія піша выкладчык; цяжкасць заключаецца ў тым, каб напісаць гэтыя выпадкі такім чынам, каб яны адлюстроўвалі рэальную сітуацыю;
- 4) арыгінальныя дакументы, такія як выкарыстанне артыкулаў навін, справаздач, набораў даных, этнаграфіі; цікавым выпадкам было б прадставіць два бакі сцэнара.

Перад тым, як прыступаць да выкарыстання метаду кейсаў, выкладчыку патрабуецца распрацаваць эфектыўныя пытанні: падумаць аб тым, як пачаць абмеркаванне, напрыклад, выкарыстоўваючы гіпатэтычны прыклад або выкарыстоўваючы базавыя веды сваіх навучэнцаў.

Наступным крокам з'яўляецца падрыхтоўка навучэнцаў. Каб падрыхтавацца да наступнага занятку, неабходна папрасіць вучняў падумаць над наступнымі пытаннямі:

- У чым праблема або рашэнне?
- Хто з'яўляецца ключавой асобай, якая прымае рашэнні?
- Хто іншыя ўцягнутыя людзі?
- Што выклікала праблему?
- Якія асноўныя здагадкі або мэты?
- Якое рашэнне неабходна прыняць?
- Ці ёсць альтэрнатыўныя адказы?

Затым неабходна ўстанавіць асноўныя правілы са сваімі навучэнцамі. Для эфектыўнага абмеркавання на занятках прапануйце сваім студэнтам наступнае:

1. Уважліва слухайце абмеркаванне, але не чакайце занадта доўга, каб прыняць удзел.

2. Супрацоўніцтва і павага павінны прысутнічаць заўсёды.

3. Пакідайце каштоўныя каментары, прапановы ці пытанні. Імкнецца думаць аб мэце занятка, накіроўваючы дыскусію да канструктыўнага даследавання і пошуку рашэнняў.

4. Старайцеся не быць «мудрацом на сцэне» або манапалістам. Калі так, то навучэнцы проста засвойваюць матэрыял, а не ўзаемадзейнічаюць з ім так, як гэта дазваляе кейс-метады.

5. Пераканайцеся, што навучэнцы скончылі выкладаць свой пункт гледжання, перш чым умешвацца. Пачакайце і праверце іх мову цэла, перш чым дадаваць ці змяняць абмеркаванне.

6. Звярніце ўвагу на ход і змест абмеркавання. Адзін са спосабаў – выкарыстоўваць дошку або кампутар для структуравання каментароў. Іншы спосаб, асабліва карысны пры наяўнасці канфлікту ці некалькіх альтэрнатыў, – метады двух слупкоў. У гэтым метады настаўнік робіць дзве калонкі: «За і супраць» ці «Альтэрнатыва А і Альтэрнатыва Б». Усе аргументы/каментары пералічаны ў адпаведнай калонцы да абмеркавання ці ацэнкі. Не забудзьцеся адзначыць якія пацвярджаюць доказы.

У дадатак да метаду абмеркавання таксама можна паспрабаваць дэбаты, ролевыя гульні і сімуляцыі як спосабы выйсці з кейса.

Калі вы вырашыце ацэньваць удзел, пераканайцеся, што ваша сістэма ацэньвання дакладна і абгрунтавана адлюстроўвае ўклад.

У заключэнне трэба падкрэсліць, што кейсы з'яўляюцца каштоўным спосабам навучання. Дадзены тып праблемага навучання патрабуе значнай падрыхтоўкі як з боку выкладчыка, так і з боку навучэнцаў, але не трэба забываць пра перавагі гэтага: Настаўнік вучыцца гэтак жа, як і вучні. Дзякуючы інтэрактыўнаму характару дадзенага метаду выкладчык увесь час «сутыкаецца са свежым поглядам на старыя праблемы або правярае класічныя рашэнні новых праблем». Студэнтам цікава, яны матываваныя і ўцягнутыя ў працэс. Калі ўсё зроблена добра, студэнты працуюць разам і падтрымліваюць адзін аднаго.

Літаратура

1. Bruner, R. Socrates' muse: Reflections on effective case discussion leadership. New York : McGraw-Hill, 2022.
2. Indiana University, Bloomington, Campus Instructional Consulting (n.d.). Teaching with the case method. In Indiana University Teaching Handbook. Retrieved June 23, 2010. – Mode of access: http://www.teaching.iub.edu/wrapper_big.php?section_id=case.